

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Кафедра соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧА ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Чернігів 2024

УДК 378.091.27:36(072)
М 69

Укладачі: **Михайленко Оксана Володимирівна**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук педагогічних наук Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

Зайченко Наталія Іванівна, доктор педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Рецензенти: **Янченко Т.В.** доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Новгородський Р.Г., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Рекомендовано засіданням кафедри соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (протокол №11 від 16 травня 2024 р.)

М 69 Методичні рекомендації до написання та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота / Автори упорядники О.В. Михайленко, Н.І. Зайченко Чернігів : НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2024. 50 с.

У методичних рекомендаціях висвітлюються підходи до написання магістерського дослідження .

Методичні рекомендації розраховані на здобувачів вищої освіти, викладачів закладів вищої освіти, магістрантів, соціальних працівників.

УДК 378.091.27:36(072)

© О.В.Михайленко, Н.І Зайченко 2024

ПЕРЕДМОВА

Одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки фахівців спеціальності 231 Соціальна робота є наукова робота студентів. Як відомо, економічні і соціальні реформи, які здійснюються в Україні, значною мірою змінюють характер праці фахівців. Згідно з цим відповідно змінюються і вимоги до підготовки кадрів, котрі в майбутньому мають стати конкурентоздатними фахівцями своєї справи. Серед найголовніших – вимоги розвитку фахівця творчого, ініціативного, який має організаторські навички і вміння спрямовувати свою діяльність на запровадження у практику нових досягнень наукової і технічної думки. Неодмінною умовою виконання цієї вимоги є широке залучення здобувачів інституту до наукової роботи, безпосереднє включення їх до сфери наукового життя.

Досвід свідчить, що розвиток наукових досліджень безпосередньо впливає на якість освітнього процесу, оскільки вони змінюють не лише вимоги до рівня знань здобувачів, але й сам процес навчання і його структуру у вищій школі, підвищуючи ступінь підготовленості майбутніх фахівців, їхній творчий практичний світогляд.

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Магістр – освітній ступінь фахівця, який на основі кваліфікації бакалавра або спеціаліста здобув поглиблені спеціальні уміння та знання інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі. Магістр повинен мати широку ерудицію, фундаментальну наукову базу, володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації, бути спроможним до плідної науково-дослідної і науково-педагогічної діяльності.

Магістерська освітня програма включає два приблизно однакових за обсягом складники – освітній і науково-дослідний. Зміст науково-дослідної роботи магістра визначається індивідуальним планом. Науково-дослідна робота магістранта є формою організації освітнього процесу, за допомогою якої якнайповніше реалізуються його творчі можливості. Зазначимо, що серед основних форм науково-дослідної роботи найвищою формою виступають саме магістерські роботи.

Відповідно до Положення про Національний репозитарій академічних

текстів (Постанова КМУ від 19 липня 2017 р. № 541 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2017-%D0%BF#Text>) кваліфікаційна випускна робота здобувача вищої освіти – самостійна робота, яка готується з метою публічного захисту для здобуття ступеня вищої освіти молодшого бакалавра, бакалавра чи магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.

Магістерська робота – це індивідуальне завдання науково-дослідницького, проєктно-конструктивного характеру, яке виконує магістрант на завершальному етапі фахової підготовки. Вона є однією із форм виявлення теоретичних і практичних знань магістранта, а також уміння їх застосовувати при розв’язуванні завдань соціальної роботи. Магістерська робота містить елементи наукової новизни в даній галузі знань.

Методичні рекомендації адресовані магістрантам закладів вищої освіти. Рекомендації дозволять здобувачам освітньо-професійних програм підготовки магістрів ознайомитися з загальною методикою наукової творчості, а також з технологією виконання кваліфікаційної роботи, основними вимогами до її оформлення та порядку захисту. Рекомендації розраховані на магістрантів гуманітарного профілю і, перш за все, спеціальності 231 Соціальна робота та на викладачів закладів вищої освіти, які здійснюють керівництво кваліфікаційними роботами.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Підготовка магістерського дослідження є завершальним етапом другого ступеня навчання студента у закладі вищої освіти. У кваліфікаційній роботі автору необхідно показати уміння глибоко, всебічно, раціонально та коректно досліджувати поставлені проблеми, робити обґрунтовані висновки і надавати конкретні аргументовані й оригінальні пропозиції.

Магістерське дослідження має бути дослідницько-інноваційною працею, котра підпорядкована певній меті та передбачає вирішення конкретних завдань на основі поглибленого вивчення теоретичних та практичних аспектів соціальної роботи, соціально-педагогічної діяльності, педагогіки та психології, законодавства України, передового досвіду, власних досліджень реального об'єкта.

Магістерське дослідження має багато спільного з кваліфікаційною (бакалаврською) роботою та кандидатською дисертацією. Вимоги до цієї роботи у науковому відношенні є вищими, ніж до випускової (бакалаврської, дипломної) роботи, але поступаються рівню кандидатської дисертації. На відміну від дисертації, магістерське дослідження є самостійним дослідженням, яке кваліфікується як навчально-дослідницька праця. В її основу покладено моделювання досліджуваних наукових проблем. Тому тематика і науковий рівень магістерської роботи мають відповідати освітній програмі підготовки магістра зі спеціальності 231 «Соціальна робота». Зважаючи на це, процес виконання роботи повинен забезпечувати не стільки вирішення наукових проблем, скільки засвідчити здатність автора належним чином вести науковий пошук, творчо опрацьовувати наукову літературу, законодавчу та нормативну базу, статистичні та практичні дані, розпізнавати професійні проблеми, знати загальні методи наукового пізнання, вміти застосовувати їх при написанні магістерської роботи.

Відповідно до встановлених у вищій школі вимог, магістерська робота повинна відповідати певним стандартам. У першу чергу, вона має бути виконаною автором самостійно на основі опрацьованого ним найновішого теоретичного, статистичного і практичного матеріалу. Магістерське дослідження повинно містити власні висновки й пропозиції автора, а також бути належно структурованим та оформленим. Механічно переписані з літературних джерел, нормативних документів, не оформлені належним чином, а тим більше виготовлені шляхом плагіату в інших авторів кваліфікаційні роботи до захисту не допускається.

Метою написання кваліфікаційної роботи є:

- поглиблення і розширення теоретичних й практичних знань з обраного напрямку спеціалізації в сфері соціальної роботи, а також формування уміння застосовувати їх при вирішенні конкретних практичних завдань у зазначеному напрямку;
- пошук сучасних наукових проблем з соціальної роботи та вміння їх самостійно розв'язувати.

Основним завданням автора магістерського дослідження є найповніше розкриття свого фахового рівня, вміння самостійно вести науковий пошук, бачити проблеми і шляхи вирішення їх в умовах сьогодення та на перспективу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті написання кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти оволодіває такими компетентностями:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ФК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.

ФК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації..

ФК 12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

ФК 16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

У магістрантів мають сформуватися такі програмні результати навчання:

ПРН 1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціально-педагогічної діяльності та соціальної роботи, формувати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.

ПРН 3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.

ПРН 5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.

ПРН 6. Самостійно й автономно знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН 7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.

ПРН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формувати мету і завдання соціально-педагогічної діяльності та соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

ПРН 12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціально-

педагогічної діяльності та соціальної роботи.

ПРН 14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.

ПРН 19. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

Кваліфікаційна робота має виявити ступінь підготовки магістранта до самостійної діяльності в обраній галузі. Майбутній фахівець отримує навички творчого використання теоретичних положень соціальної роботи для успішного вирішення поставленої проблеми, вміння користуватись науково-понятійним апаратом.

У процесі здійснення магістерського дослідження використовуються як загальнонаукові методи теоретичного узагальнення предметних процесів, факторів і явищ (методи діалектичної і формальної логіки), так і сучасні специфічні методи досліджень (статистичні, соціальне моделювання та інші).

Робота готується українською мовою. Наукову інформацію в ній необхідно викладати у повному обсязі, обов'язково розкриваючи хід та результати дослідження, з детальним описом його методики. Повнотанаукової інформації має відбиватися в деталізованому фактичному матеріалі з обґрунтуваннями.

До тексту роботи включається весь наявний знаковий апарат (формули, графіки, діаграми, схеми, таблиці тощо), у мовнотипістичному оформленні матеріалу необхідно враховувати особливості наукового стилю мови, стисло, логічно і аргументовано викладати зміст і результати наукового дослідження, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації у відповідності з Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Цей документ оприлюднено на сайті університету та знаходиться у вільному доступі (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGYnNpm5LPs/view)

Процедура підготовки та захисту кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти визначена у Положенні про випуск кваліфікаційну роботу (проект) в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка який знаходиться у вільному доступі(https://drive.google.com/file/d/1q1_OT80QhMxZrXgctfFh-DPBMNR5aTg2/view) та Положенні про екзаменаційну комісію в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка (https://drive.google.com/file/d/1iGmPHf0IRFQ_B_qCUpxxADFJ7d2q06Y9/view)

Позитивна оцінка екзаменаційної комісії публічного захисту кваліфікаційної роботи здобувачем є підставою для присвоєння йому кваліфікації магістра за спеціальністю 231 «Соціальна робота» і вручення диплома державного зразка.

РОЗДІЛ 2

ПОРЯДОК РОБОТИ НАД МАГІСТЕРСЬКИМ ДОСЛІДЖЕННЯМ

2.1. Вибір теми

Підготовку до написання кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти починають з вибору теми.

Тематика кваліфікаційних робіт повинна бути актуальною і тісно пов'язаною із вирішенням практичних фахових завдань.

Тема кваліфікаційної роботи, яка обирається здобувачем самостійно, за погодженням з науковим керівником.

Теми кваліфікаційних робіт мають бути пов'язані з освітньою програмою, з проблематикою науково-дослідних робіт відповідних кафедр. Не дозволяється декільком здобувачам вищої освіти готувати роботи за однаковими темами та подібними планами (денної та заочної форм навчання).

Тему кваліфікаційної роботи пропонує сам здобувач, обґрунтувавши її доцільність та актуальність на сучасному етапі, але з урахуванням можливостей проведення емпіричного дослідження.

Для цього рекомендується скористатися попередньою консультацією з науковим керівником кваліфікаційної роботи і взяти до уваги такі поради:

- тема кваліфікаційної роботи повинна відображати особисті теоретичні, практичні інтереси здобувача;
- тема дослідження має відобразити зацікавленість здобувача тією чи іншою проблемою практичної соціальної роботи, тенденціями розвитку та змін у цій сфері;
- бажано, щоб вибір теми був пов'язаний з майбутньою спеціальністю студента.

Практика свідчить, що робота над темою кваліфікаційної роботи, яка тісно пов'язана з професійною діяльністю автора, викликає у нього більшу зацікавленість, має більш творчий характер, нерідко сприяє появі корисних і цікавих пропозицій, рекомендацій, спрямованих на удосконалення певних напрямів практичної соціальної роботи, підвищення особистої професійної компетенції.

Формулювання теми кваліфікаційної роботи є відповідальним моментом і свідчить про рівень знань і наукову культуру здобувача та його наукового керівника.

Слід звернути увагу, що обрання студентом теми кваліфікаційної роботи, яка стосується занадто складних проблем загальнодержавного рівня, призводить до надто загальних пропозицій і відсутності конкретності в рекомендаціях, реферативного характеру роботи, яка містить лише загальні підходи до практичного розв'язання завдань дослідження. Тому під час вибору теми дослідження її потрібно чітко конкретизувати або локалізувати.

У формулюванні теми має бути відображений проблемний аспект роботи відповідно до обраного об'єкта і предмета дослідження.

Назва теми повинна бути лаконічною, відповідати змісту роботи. Не допускається дублювання тем дослідження.

Остаточна тема кваліфікаційної роботи обговорюється та затверджується на засіданні кафедри соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук, пізніше на засідання вченої ради Навчально-наукового інституту психології і соціальної роботи.

Закріплення за студентом теми кваліфікаційної роботи та призначення наукового керівника відображається у протоколі засідання випускової кафедри, після чого уточнення чи зміна теми кваліфікаційної роботи допускається лише у виняткових випадках з дозволу наукового керівника.

Науковими керівниками можуть бути викладачі з науковими ступенями та вченими званнями за відповідною спеціальністю, а також спеціалісти соціальних служб, організацій та установ, які працюють за профілем магістерської роботи і мають науковий ступінь, або є магістрами за відповідною спеціальністю.

Науковий керівник магістерської роботи:

- керує підготовкою роботи;
- формує разом із магістрантом завдання для підготовки роботи;
- надає допомогу в розробці календарного графіку написання роботи;
- контролює виконання графіку підготовки роботи;
- проводить систематичні консультації;
- контролює рівень виконання роботи;
- надає письмовий відгук про завершену роботу.

Магістерське дослідження повинно виконуватись у відповідності до затвердженого календарного плану. На кафедрі складається графік консультацій наукових керівників, в якому вказується час і місце їх проведення.

Після затвердження теми кваліфікаційної роботи приступають до підбору наукових джерел, які використовуватимуться у магістерському дослідженні; необхідну літературу магістрант добирає самостійно.

Знайомство з опублікованою за темою кваліфікаційної роботи літературою починається з розробки ідеї, тобто задуму передбачуваного наукового дослідження, який знаходить своє вираження в темі і робочому плані. Такий підхід дає змогу магістранту більш цілеспрямовано шукати літературні джерела з обраної теми і глибше осмислювати той матеріал, який міститься в періодичних виданнях.

Магістранту доцільно продумати порядок пошуку і приступити до складання картотеки літературних джерел з теми (добре складена картотека навіть при поверховому огляді заголовків джерел дає змогу охопити тему в цілому). На її основі можливо вже на початку дослідження уточнити його завдання.

Необхідно переглянути всі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою магістерського дослідження. До них належать матеріали, опубліковані в різних вітчизняних і зарубіжних виданнях, архівні документи, законодавчі акти та нормативні документи, бібліографічні та реферативні видання.

Бібліографічні видання містять впорядковану сукупність бібліографічних описів, які повідомляють спеціалістів про те, що видано з

питань, які досліджуються.

Реферативні видання містять публікації рефератів, що включають скорочений виклад змісту первинних документів (або їх частин) з основними фактичними відомостями і висновками. До реферативних видань належать реферативні журнали, реферативні збірники, експрес-інформація, інформаційні листки.

Реферативні збірники представляють собою періодичні, продовжені чи неперіодичні видання, які містять реферати неопублікованих документів, їх випускають центральні інститути науково-технічної інформації і техніко-економічних досліджень. Такі видання носять, зазвичай, вузько тематичний характер.

Експрес-інформація (EI) – це періодичне видання журнальної чи листової форми, яка містить розширену інформацію найбільш актуальних зарубіжних матеріалів.

До оглядових видань відноситься огляд з однієї проблеми, напряду і збірник оглядів. Огляди узагальнюють відомості, які є у первинних документах, являючись вищою мірою їх аналітико-синтетичної переробки. Такі видання зазвичай повідомляють про стан чи розвиток якоїсь науки або практичної діяльності, відображаючи все нове, що зроблено в ній за певний час. Мета оглядів – забезпечити проведення наукових досліджень на сучасному рівні розвитку науки і техніки, усунути паралелізм в роботі науково-дослідних організацій, допомогти зробити правильний вибір напряду і методів розробки в певній області.

Поряд з інформаційними виданнями органів наукової інформації для інформаційного пошуку варто використати автоматизовані інформаційно-пошукові системи, бази і банки даних. Дані пошуку можуть бути використані безпосередньо, однак найчастіше вони служать сходинкою (ключем) для виявлення первинних джерел інформації, якими є наукові праці (монографії, збірники) та інші потрібні для наукової роботи видання.

У зв'язку з розвитком науково-дослідних робіт і необхідністю детально аналізувати літературу, видану в попередні роки, все більшого значення для дослідників набуває ретроспективна бібліографія, призначенням якої є підготовка і розповсюдження бібліографічної інформації про друковані твори за певний період часу.

Пояснення щодо роботи з каталогами можна отримати в консультантів бібліотек, а щодо роботи в мережі Internet – в комп'ютерних класах університету. Під час складання бібліографії необхідно фіксувати бібліотечні шифри кожного джерела, щоб не витрачати часу на повторний пошук. Адреси в мережі Internet слід фіксувати разом з інформацією про пошукову систему, ключі пошуку, область пошуку та дату пошуку. З метою прискорення роботи доцільно використовувати річні переліки статей, які друкуються в останніх номерах журналів. Роботу з літературою треба починати зі складання правильного та повного списку книг, статей.

2.2. Збір матеріалу та його опрацювання

Опрацювання опублікованих за темою кваліфікаційної роботи праць супроводжується їх конспектуванням. Магістрант виписує окремі важливі, на його думку, теоретичні положення, цифри, факти тощо з обов'язковим посиленням на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. Таким чином формується робочий матеріал для написання магістерської роботи, що групується за окремими найважливішими проблемами, які складуть основні розділи роботи.

Слід пам'ятати, що постійно з'являються нові публікації – насамперед у наукових часописах і збірниках. Тому потрібно докласти значні зусилля для поповнення списку літературних джерел, на які посилається автор праці.

Дуже велике значення має обробка записів у міру їх накопичення. Бажано для кожного розділу завести папку, куди складати виписки у тому порядку, що відповідає викладенню матеріалу. При цьому обов'язково робиться повний бібліографічний опис джерел.

Важливим етапом роботи є збір і систематизація фактичного матеріалу. Магістрант збирає та систематизує інформацію за темою роботи перш за все під час науково-дослідної практики. Перед проходженням практики його консультує науковий керівник. Ними визначаються конкретні напрямки дослідження, методика збору та обробки інформації, її джерела. У процесі збору фактичного матеріалу необхідно дотримуватись основної вимоги – інформація повинна бути повною і достовірною.

Повнота полягає в тому, що магістрант повинен повністю охопити проблему, розглянути всі її сторони, зібрати дані за максимально можливий безперервний термін.

2.3. Зміст (план) роботи

Зміст (план) є обов'язковим і надзвичайно важливим атрибутом майбутньої кваліфікаційної роботи. Він дозволяє логічно пов'язати окремі проблеми обраної і розгорнутої в тексті роботи теми, розмістити їх у певній послідовності.

При цьому слід мати на увазі, що всі аспекти дослідження повинні бути пов'язані єдиною метою. Напрямок дослідження йде від простого до складного. Потрібно починати із загальних теоретичних положень, а потім переходити до аналізу конкретних явищ і процесів.

Зміст (план) самостійно складається магістрантом після опрацювання джерел, погоджується з науковим керівником, коригується, при потребі, та затверджується.

Зміст (план) повинен складатися зі вступу, двох розділів, які деталізуються підрозділами, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Пункти змісту (плану) повинні відображати сутність теми, бути короткими, лаконічними й викладатися у логічній послідовності.

Слід пам'ятати, що від того, наскільки виважено та вдало складено зміст (план), залежить правильність і повнота висвітлення теми, глибина розгляду проблеми, логіка викладу матеріалу.

На цьому підготовчий період завершується і можна приступити до основного етапу – написання тексту магістерської роботи та її оформлення.

РОЗДІЛ 3

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Підготовка тексту магістерського дослідження

Магістерська робота є самостійним завершеним науковим дослідженням. Основним змістом кваліфікаційної роботи є теоретичне дослідження сутності наукових явищ і процесів, що досліджуються, методології їх організації у сучасних умовах, аналіз ефективності функціонування та напрями вдосконалення відповідно до сучасних потреб розвитку суспільства.

Для досягнення цієї мети кваліфікаційна робота повинна відповідати встановленим стандартам та будуватися за певними принципами. Серед них можна виділити наступні:

- на основі ґрунтовного опрацювання достатньої кількості наукових джерел, детального аналізу та критичної оцінки різних точок зору науковців та практиків на досліджувану проблему, магістрант повинен продемонструвати своє вміння відслідковувати й розкривати сутність досліджуваних категорій, особливостей та тенденцій розвитку явищ і процесів суспільного життя. Водночас магістерська робота не повинна ґрунтуватися лише на поглядах одного, нехай і дуже авторитетного автора;

- у сучасних умовах багато публікацій швидко устаріває й втрачає свою актуальність, тому варто використовувати публікації останніх років. Це потрібно пам'ятати та враховувати, досліджуючи сутність певної теоретичної проблеми, формуючи свою власну теоретичну концепцію.

При підготовці кваліфікаційної роботи є кілька методичних прийомів викладу наукових матеріалів. Найчастіше використовуються такі прийоми:

- 1) послідовний;
- 2) цілісний (з подальшою обробкою кожного розділу);
- 3) вибірковий (розділи пишуться окремо в будь-якій послідовності)

Послідовний виклад матеріалу потребує більших витрат часу, бо автор не може перейти до наступного розділу, не закінчивши роботу над попереднім. При цьому кожний розділ практично завершений і майже не потребує обробки.

Цілісний прийом вимагає майже вдвічі менше часу на підготовку кінцевого варіанту рукопису, бо з початку пишеться чернетка всієї роботи, а потім відбувається її обробка в частинах і деталях.

Вибірковий виклад матеріалів також часто застосовується магістрантами. У міру формування фактичного матеріалу автор пише текст у будь-якому зручному для нього порядку. Після виконання рукопису основної частини доцільно виділити такі композиційні елементи магістерської роботи: вступ, висновки, список використаних джерел, додатки.

Перед тим як переходити до остаточної обробки чорнового рукопису, доцільно обговорити з науковим керівником його основні положення.

Коли макет чорнового рукопису готовий, всі необхідні матеріали

зібрано, зроблено необхідні узагальнення, є схвалення наукового керівника – починається детальне шліфування тексту кваліфікаційної роботи. Перевіряються і критично оцінюються кожен висновок, формула, таблиця, кожне речення. Ще раз перевіряється відповідність плану магістерської роботи її змісту, уточнюється композиція та розміщення тексту. Оскільки магістерська робота є насамперед кваліфікаційною працею, її мова і стиль свідчать про рівень професійної підготовки автора, його загальну культуру.

Найхарактернішою ознакою письмової наукової роботи є формально-логічний спосіб викладення матеріалу. Це знаходить своє відображення у всій системі мовних засобів. Науковий виклад складається, головним чином, з роздумів, метою яких є доведення істин, виявлених у результаті дослідження фактів дійсності.

Для наукового тексту характерним є смислова завершеність, цілісність і взаємопов'язаність. Найважливішим засобом вираження логічних зв'язків тут є функціонально-синтаксичні засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки (спочатку, насамперед, по-перше, по-друге, отже), заперечення (проте, тимчасом, але, у той час як, тим не менше), причинно-наслідкові відношення (таким чином, тому, завдяки цьому, відповідно до цього, крім того, до того ж), перехід від однієї думки до іншої (раніше ніж перейти до..., звернемося до..., розглянемо, зупинимось на..., перейдемо до..., необхідно розглянути), результат, висновок (отже, значить, все сказане дає змогу зробити висновок, підсумовуючи, слід сказати). Засобами логічного зв'язку можуть виступати займенники, прикметники і дієприкметники (даний, той, такий, названий, вказаний).

Науковий текст характеризується тим, що його складають лише точні відомості та факти. Це зумовлює використання спеціальної термінології. Треба пам'ятати, що науковий термін – це не просто слово, автілення сутності даного явища. Отже, добирати наукові терміни і визначення необхідно дуже уважно. Не можна довільно змішувати в одному тексті різну термінологію, притаманну суміжним галузям знань.

У кваліфікаційній роботі прийнято давати конкретну оцінку внеску своїх попередників при дослідженні даної проблеми, що викладається. Норми наукової комунікації строго регламентують характер викладу наукової інформації, вимагаючи відмови від вираження власної думки у чистому вигляді. Тому автори роботи стараються удаватися до мовних конструкцій, що виключають використання особового займенника «я». Зараз стало неписаним правилом, коли автор роботи виступає у множині і замість «я» вживає займенник «ми», що дає йому змогу відобразити свою думку як думку певної групи людей, наукової школи чи наукового напрямку. І це цілком виправдано, оскільки сучасну науку характеризують такі тенденції, як інтеграція, колективна творчість, комплексний підхід до вирішення проблем. Займенник «ми» і його похідні найкраще передають й відтіняють ці тенденції сучасної наукової творчості.

Якостями, котрі визначають культуру наукової мови є точність, ясність і стислість. Смислова точність – одна з головних умов забезпечення наукової

та практичної значущості інформації. Недоречно вжите слово може суттєво викривити сенс написаного, призвести до подвійного тлумачення тієї чи іншої фрази, надати всьому тексту небажаної тональності. Ще одна необхідна якість наукової мови – ясність, як вміння писати логічно та доступно.

Накопичення наукових фактів у ході дослідження – завжди творчий процес, в основі якого лежить певний задум, ідея. У філософському визначенні ідея являє собою продукт людської думки, форму відображення дійсності. Ідея відрізняється від інших форм мислення та наукового знання тим, що в ній не тільки відображено об'єкт вивчення, але й міститься усвідомлення мети, перспективи пізнання і практичного перетворення дійсності. Ідеї народжуються із практики, спостереження навколишнього світу і потреб життя. У їх основі лежать реальні факти і події. Життя висуває конкретні завдання, але не завжди відразу знаходяться продуктивні ідеї для їх вирішення. Тоді на допомогу приходить спроможність дослідника пропонувати новий, зовсім незвичайний аспект розгляду завдання. Нова ідея – не просто зміна уявлення про об'єкт дослідження шляхом глибокого обґрунтування – це якісний стрибок думки за межі сприйнятих почуттями даних і перевірених рішень. При цьому отримання нових знань відбувається за такою схемою: парадигма – парадокс – нова парадигма. Можна стверджувати, що розвиток науки – це зміна відмінних парадигм, методів, стереотипів мислення. Перехід від однієї парадигми до іншої не піддається логічному опису, бо кожна з них відкидає попередню і несе принципово новий результат дослідження, який не можна логічно вивести з відомих теорій. Особливу роль тут відіграють інтуїтивні механізми наукового пошуку, які не ґрунтуються на формальній логіці.

3.2. Структура магістерського дослідження

Структура кваліфікаційної роботи визначається задачами і проблематикою дослідження. Робота повинна містити: титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, яка складається з двох розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності).

Структурні елементи **ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ, ЗМІСТ, ВСТУП, ОСНОВНА ЧАСТИНА (РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2), ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ** є обов'язковими.

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи і слугує за основне джерело бібліографічної інформації, необхідної для оброблення та пошуку документа.

Титульний аркуш вважається першою сторінкою кваліфікаційної роботи. Він містить: найменування міністерства, закладу вищої освіти та інституту; назву кафедри; прізвище, ім'я, по-батькові автора; назву кваліфікаційної роботи; науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали наукового керівника; місце для виставлення оцінки, місто й рік написання. Зразок оформлення титульної сторінки магістерської роботи, яка виконується магістрантами за спеціальністю 231 «Соціальна робота» наведено у Додатку А.

Зміст подають безпосередньо після титульного аркушу, починаючи з нової сторінки.

До змісту включають:

- вступ;
- послідовно перелічені назви всіх розділів та підрозділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

У змісті вказуються номери сторінок, які містять початок матеріалу. Приклад оформлення змісту наведено в додатку Б.

Перелік умовних скорочень (за необхідності). Усі прийняті в роботі малопоширені умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни, якщо їх кількість становить від п'яти й більше, подають у переліку умовних скорочень, який вміщують безпосередньо після змісту роботи.

Перелік умовних скорочень друкується з нової сторінки. Незалежно від наявності переліку умовних скорочень у роботі, за першої появи цих елементів у тексті роботи наводять у дужках їх розшифровку.

Вступ розпочинають з окремої сторінки. Вступ має розкривати сутність і стан вивчення наукової проблеми та її значущість, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Хоча робота розпочинається зі вступу, його оформлення здійснюється після закінчення написання всіх розділів та висновків. У вступі подають загальну характеристику кваліфікаційної роботи у рекомендованій нижче послідовності:

- обґрунтовують актуальність вибору обраної теми для розвитку відповідної галузі дослідження;

- вказують нормативно-правову, теоретичну й методологічну бази дослідження: закони України, Укази президента України, постанови Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, інші нормативні документи, правозастосовуючі акти, теоретичні висновки та узагальнення вітчизняних і зарубіжних вчених, що містяться у монографічній, спеціальній та періодичній літературі, матеріали науково-практичних конференцій;

- зазначають мету роботи і формулюють завдання, які необхідно вирішити. Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Наприклад, мету можна сформулювати за допомогою словосполучень: оцінка стану..., формулювання основних напрямів удосконалення механізму...;

- вказують об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Предмет міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. По суті предметом є філософські поняття, які характеризують особливі якості об'єкта. Саме на нього спрямована основна увага магістранта, оскільки предмет дослідження визначає тему дослідження, яка відображається на титульному аркуші як її назва;

- відображають методи дослідження. Подають перелік використаних

наукових принципів, методології та методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети, зокрема, діалектичний, логічний методи, порівняння, групування, аналізу, синтезу, індукції, дедукції, інші специфічні прийоми і методи;

- вказують на практичне значення одержаних результатів. У кваліфікаційній роботі, що має теоретичне значення, подають відомості про наукове використання результатів дослідження або рекомендацій щодо їх використання, а у роботі, що має прикладне значення, – відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендацій щодо їх використання;

- перераховують структурні елементи кваліфікаційної роботи та надають їхню коротку анотацію.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 4-5 сторінок.

Основну частину роботи викладають, поділяючи матеріал на розділи. Розділи поділяються на підрозділи і пункти. Кожен підрозділ і пункт повинен містити закінчену інформацію.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів і підрозділів. Кожний розділ починають з нової сторінки. В кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу виділити важливі положення, уникаючи другорядних подробиць.

Слід пам'ятати, що виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

Написання кваліфікаційної роботи розпочинають з першого розділу. У першому розділі дається загальна характеристика досліджуваної проблеми, можна зробити історичний екскурс, щоб краще зрозуміти та визначити тенденції розвитку досліджуваного явища чи процесу. Варто також показати законодавче та нормативне забезпечення досліджуваної проблеми. Зарубіжний досвід організації досліджуваного явища чи процесу та обґрунтування можливості й доцільності його використання у вітчизняних умовах подають у першому, або останньому розділах (автор самостійно визначає, враховуючи обсяг розділів і дотримуючись принципу пропорційності і логіки викладу). Якщо досліджується проблема, яка вже досить розроблена у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі, необхідно переконливо обґрунтувати, чому вона все ж потребує подальшого вивчення. Якщо ж вибрана для аналізу тема абсолютно нова, в роботі потрібно навести роз'яснення щодо того, чому вона заслуговує на увагу. В огляді літератури магістрант окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Стисло і критично висвітлюючи роботи попередників, магістрант повинен назвати ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Рекомендується закінчити огляд літератури коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі. Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 20 % обсягу основної частини роботи.

Обсяг першого розділу – 35-40% загального обсягу роботи.

У другому розділі, як правило, обґрунтовують вибір напрямку дослідження, наводять основи методології і порівняльну оцінку методів вирішення завдань, розробляють методику проведення дослідження. Тут же представляється якісна модель досліджуваного явища та проводиться її емпіричний аналіз. Результати аналізу (перевірки гіпотези) інтерпретуються і робляться висновки щодо можливостей та напрямків вирішення проблеми. При цьому здобувач повинен давати оцінку повнотивирішення поставлених завдань, оцінку достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів), їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і закордонних праць, обґрунтування потреби додаткових досліджень, негативні результати, які зумовлюють необхідність припинення подальших досліджень.

Також, у другому розділі представляється розробка пропозицій щодо вирішення проблеми, які прямо впливають з результатів виконання попередніх етапів дослідження. Пропозиції мають носити конкретний зміст і охоплювати теоретичні аспекти (принципи, підходи, напрямки) та практичні рекомендації (інструменти, заходи, методи, процедури, алгоритми тощо). Рекомендується завершувати дослідження розрахунковим обґрунтуванням переваг запропонованих в результаті дослідження ідей або дій.

Обсяг другого розділу – 45-50% загального обсягу роботи.

Кожен з розділів має бути відносно самостійним дослідженням одного із суттєвих питань, аспектів теми магістерського дослідження. Водночас викладення матеріалу кожного з наступних розділів має логічно продовжувати попередній, «працювати» на розкриття теми кваліфікаційної роботи в цілому. Не слід у процесі написання роботи відхилятися від теми, втрачати логічну лінію, зосереджуватися на вторинних питаннях, які не дають уявлення про суть проблеми, що розглядається.

Потім формулюють загальні висновки щодо практичного використання отриманих результатів. Висновки потрібно викладати стисло і лаконічно.

Формулювання висновків має визначати завданнями дослідження, викладеними у вступі.

Спочатку коротко оцінюють стан проблеми, яка досліджується у кваліфікаційній роботі. Далі розкривають шляхи її розв'язання.

У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатах, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх використання.

Обсяг висновків не повинен перевищувати 5-6 сторінок.

Висновки розміщують безпосередньо після викладення основної частини роботи, починаючи з нової сторінки. У висновках наводять оцінку одержаних результатів роботи, можливі галузі використання результатів досліджень.

Список використаних джерел, у т. ч., інтернет-ресурсів, на які є посилання по тексту кваліфікаційної роботи, наводять після висновків, починаючи з нової сторінки.

Посилання мають бути по всьому тексту роботи, у місцях, де було здійснено цитування або запозичено якусь інформацію.

Список використаних джерел у переліку наводять відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Список використаних джерел розміщують у порядку, наведеному в розділі 4 «Правила оформлення кваліфікаційної роботи».

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Зокрема, потрібну інформацію можна одержати із стандартів: ДСТУ ГОСТ 7. 1:2006

«Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» та ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила».

У додатках розміщують матеріал:

- який забезпечує підтримку повноти роботи, але включення його до основної частини роботи може змінити впорядковане й логічне уявлення про роботу;

- не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи через великий обсяг або способи відтворення.

За необхідності формують додатки до кваліфікаційної роботи. Сюди відносять допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття:

- таблиці допоміжних цифрових даних;
- проміжні розрахунки;
- інструкції і методики вирішення певних проблемних питань;
- ілюстрації допоміжного характеру.

РОЗДІЛ 4

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні принципи оформлення

Як правило, кваліфікаційна робота спочатку виконується у чорновому варіанті. Лише після узгодження з науковим керівником дискусійних і сумнівних моментів, врахування зауважень і усунення недоліків, удосконалення структури викладу матеріалу приступають до чистового варіанту.

Чистовий варіант кваліфікаційної роботи потрібно акуратно переплести (підшити) у книгу.

Результати проведеного дослідження здобувач викладає в кваліфікаційній роботі, дотримуючись таких вимог:

- змістовність і конкретність викладення;
- системність і послідовність;
- виділення в тексті окремих абзаців, оскільки завеликі фрагменти не сприяють розумінню викладеного матеріалу;
- завершеність викладення кожної думки;
- виключення тавтологій;
- належне оформлення магістерської роботи.

Папір для написання роботи використовується лише стандартного формату А 4. Текст треба друкувати через 1,5 інтервали тільки на одній сторінці аркуша та розмішувати так, щоб залишались поля зліва – 30 мм, справа – 15 мм, зверху та знизу – 20 мм. Текстовий редактор Microsoft Word, шрифт 14 пт., Times New Roman.

Кваліфікаційна робота виконується державною (українською) мовою! У викладі матеріалу важливо дотримуватись принципу пропорційності, який полягає у дотриманні пропорцій між обсягами окремих частин роботи. При цьому, на Вступ і Висновки відводиться по 4-5 сторінок, на основну частину роботи 60-70 сторінок, на титульний листі зміст роботи – по одній сторінці.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ пишуть великими літерами симетрично до тексту та виділяють жирним шрифтом. Заголовки параграфів друкують маленькими літерами з абзацного відступу жирним шрифтом. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Всі сторінки магістерської роботи повинні бути пронумеровані арабськими цифрами без знаку №.

Нумерація сторінок проставляється з наступного після ЗМІСТУ аркуша арабськими цифрами, починаючи з цифри «3». Титульний аркуш вважається першою сторінкою, ЗМІСТ – друга сторінка, номери на них не проставляються. Цифру, що позначає порядковий номер сторінки, ставлять у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Кваліфікаційну роботу, яка подається на здобуття освітньо-

кваліфікаційного рівня магістра, готують у вигляді спеціально підготовленого рукопису (комп'ютерний варіант) у твердій палітурці.

Титульний аркуш кваліфікаційної роботи містить (див. додаток А):

- найменування міністерства – Міністерство освіти і науки України;
- найменування закладу вищої освіти, підрозділу (інституту) та кафедри, де виконана кваліфікаційна робота;
- вид наукової роботи – кваліфікаційна робота;
- тему кваліфікаційної роботи;
- прізвище, ім'я, по-батькові автора із зазначенням шифру і найменування спеціальності, яку він здобуває;
- прізвище та ініціали наукового керівника із зазначенням його наукового ступеня та вченого звання;
- місце для виставлення оцінки;
- місто, рік.

Зверніть увагу, на те що дата подання кваліфікаційної роботи до розгляду, підписи здобувача, наукового керівника, рецензента, а також завідувача кафедри, що засвідчує розгляд та допуск кваліфікаційної роботи до захисту, зазначаються на зворотному боці титульної сторінки.

Зміст роботи викладають на другій сторінці. Зверху потрібно написати: ЗМІСТ. У ньому послідовно перелічують усі частини роботи і проти кожного найменування праворуч ставлять номер сторінки, з якої вона починається. Це ж правило належить до інших основних структурних частин роботи: ВСТУПУ, ВИСНОВКІВ, СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКІВ.

Із сторінки 3 розпочинається виклад тексту роботи. Кожний розділ пишуть з нової сторінки і обов'язково називають (виділяють заголовком). Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ, після номера крапку не ставлять, потім друкують заголовок розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: 2.1. (перший підрозділ другого розділу). Далі у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці.

Всі аркуші, на яких розміщені такі структурні частини кваліфікаційної роботи, як Зміст, Вступ, Висновки, Список використаних джерел, Додатки нумерують звичайним чином.

4.2. Оформлення таблиць та ілюстрацій

Практичне значення кваліфікаційної роботи та її цінність значно підвищуються, якщо магістрант при її написанні буде використовувати таблиці та ілюстрації: технічні рисунки, схеми, графіки, діаграми тощо, їх розміщують після першого згадування про них у тексті, таким чином, щоб можна було читати без повороту переплетеного блоку магістерської роботи, або ж на наступній сторінці з поворотом за годинниковою стрілкою. Ілюстрації та таблиці, які розміщені на окремих сторінках магістерської роботи, включають

до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом Рис. і нумерують послідовно в межах розділу (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках).

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад, Рис. 1.1 (перший рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Цифровий матеріал, як правило, оформляють у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею симетрично до тексту. Назву і слово Таблиця починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Приклад побудови таблиці

Таблиця 2.1

Назва таблиці

Заголовок граfi	Заголовок граfi	Заголовок граfi	Заголовок граfi	
			Підзаголовок граfi	Підзаголовок граfi
Заголовок рядка				
Заголовок рядка				
Заголовок рядка				

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис Таблиця із зазначенням номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між яким ставиться крапка, наприклад: Таблиця 2.1. (перша таблиця другого розділу).

При переносі частини таблиці на інший аркуш слово Таблиця та її номер вказують першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть продовження табл. і вказують номер таблиці, наприклад: Продовження табл. 2.1.

Посилання на таблиці та ілюстрації не варто оформляти як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з таблицею чи ілюстрацією, і на яку треба зосередити увагу читача, розміщують посилання у вигляді виразу у круглих дужках (табл.2.1) або зворот типу: «...як це видно з рис.2.1».

4.3. Посилання на використані джерела

При написанні кваліфікаційної роботи здобувач повинен робити посилання на використані джерела. Посилання робляться тоді, коли в тексті використовують цитати чи вислови, переповідається своїми словами думка

того чи іншого автора, наводяться цифри і факти чи використовуються таблиці або ілюстрації з певного джерела тощо. Вони дають необхідну інформацію щодо процитованого матеріалу, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, а також дають змогу відшукати першоджерела і перевірити їх достовірність.

Цитати з роботи, які наведені дослівно, беруться в лапки («»). Якщо текст наводиться не дослівно, а викладається власними словами, обов'язково повинен бути збережений його зміст. Після закінчення цитати або числової інформації у квадратних дужках зазначається порядковий номер джерела у списку використаної джерел, далі через кому – сторінка, де вміщена цитата (наприклад посилання [3, с. 24] означає, що цитату взято з джерела, зазначеного в списку джерел під номером 3 на сторінці 24).

Посилатися слід на останні видання публікацій. Якщо посилаються на джерело з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць чи формул з джерела, на яке робиться посилання у магістерській роботі.

Посилання в тексті кваліфікаційної роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком джерел, виділеним квадратними дужками.

На всі ілюстрації, формули та таблиці у кваліфікаційній роботі повинні бути посилання в тексті. Посилання на них вказують порядковим номером. Наприклад, ілюстрації – рис. 1.2; «... у формулі 2.1»; «... в табл.3.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації пишуть скорочено слово дивись, наприклад: «див. табл.3.2». При цьому словотаблиця в тексті пишуть скорочено.

Посилаючись на джерело слід мати на увазі, що кількість посилань має бути оптимальною, тобто не надто надмірною чи мізерною

4.4. Правила цитування.

Цитати – дослівні уривки з використаних джерел – використовуються в кваліфікаційній роботі для обґрунтування, підтвердження авторських аргументів або для критичного аналізу літературних джерел. Наприклад, речення з використаного джерела «Після закінчення «холодної війни» ми стали свідками початку великих змін в ідентифікації народів і символів цієї ідентифікації» можна подати у кваліфікаційній роботі так: На думку С. Гантінгтона «після закінчення «холодної війни» ми стали свідками початку великих змін в ідентифікації народів і символів цієї ідентифікації». Щоб скористатися цитатою в тексті кваліфікаційної роботи можуть бути вжиті й інші слова цитати. Наприклад: Як вважав ...; Як писав у своїй роботі «Зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтон....

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

- при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

- коли автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора роботи, а весь текст застереження вміщується в круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – М.Х.), (підкреслено мною. – М.Х.), (розбивка моя. – М.Х.).

Цитування має бути помірним. Перевантаженість тексту цитатами надає роботі копілятивного характеру і створює враження, ніби автор не має власної думки. Щоб не перенасичувати текст цитатами, доцільно використовувати **переказ** чужих думок. Переказ має бути максимально точним. Як і цитата, переказ має супроводжуватись посиланням на використане джерело: Наприклад: Згідно з С.Хантінгтоном,... або – Ф.Фукуяма пропонує розглядати....

4.5 Формування списку використаних джерел

Список використаних джерел розміщують після висновків. У списку повинні наводитись лише ті джерела, які дійсно використовуються автором при написанні кваліфікаційної роботи.

Варто наголосити, що назва джерел подається тією мовою, якою вони видані. Не потрібно перекладати їх на українську мову.

У процесі формування списку використаних джерел кваліфікаційної роботи **не використовуються російськомовні джерела.**

У реквізитах вказують прізвище та ініціали автора (авторів або укладачів, якщо їх не більше трьох), назву роботи, місце видання, видавництво, рік видання; кількість сторінок; при використанні зібрань творів, збірок, часописів і газет – прізвище та ініціали автора, найменування статті (роботи), назву джерела за реквізитами титульного аркуша – рік, номер, сторінку початку статті (роботи). Зразки оформлення використаних джерел є у Додатку В.

Відомості про джерела, які включено до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць і вихідних даних видавництва.

4.6 Оформлення додатків

Додатки розташовують після списку використаних джерел. До роботи додається аркуш з написом «ДОДАТКИ».

Додаток має заголовок, оформлений вгорі малими літерами з першої великої, симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком великими літерами друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: Додаток А, Додаток Б.

Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично зліва відносно тексту сторінки. По центру над заголовком малими літерами з першої великої друкується «Додаток » і велика літера, що позначає додаток. Сторінки з додатками нумерують, але їх не враховують до загального обсягу роботи, наприклад, робота може містити 62 сторінки основного тексту і 3 сторінки додатків, але обсяг кваліфікаційної роботи буде 62 сторінки, а не 65.

Додатки мають спільну з рештою роботи наскрізну нумерацію сторінок. Не допускається кольорове оформлення додатків. Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

4.7 Електронний варіант магістерської роботи

Електронний варіант роботи повинен бути повністю ідентичним за змістом роботі на паперовому носії, який оформлюється одним файлом у форматі *.doc, де назвою файлу є прізвище автора, подане в транскрипції літерами латинського алфавіту, наприклад, Ivanchuk.doc.

Електронний варіант кваліфікаційної роботи передається до репозитарію наукової бібліотеки університету. Подальше використання електронного варіанту кваліфікаційних робіт та створення електронної бази регламентується відповідним Положенням

РОЗДІЛ 5

ТИПОВІ ПОМИЛКИ І НЕДОЛІКИ ПРИ НАПИСАННІ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

1. Кваліфікаційна робота – це комплексне дослідження певної проблеми, що ґрунтується на вимогах і завданнях, висунутих перед теорією і практикою. Тому важливо, щоб вона мала елементи наукової новизни. Потрібно оптимально поєднати теоретичні аспекти досліджуваної проблеми з практичною організацією, дати ґрунтовний аналіз та оцінку вітчизняного та зарубіжного досвіду її ефективного розв’язання.

2. Магістерське дослідження не зводиться до переписування монографій, підручників, статей у періодичних виданнях. Зібраний матеріал повинен бути узагальненим, проаналізованим, творчо переосмисленим з обов’язковим авторським баченням проблеми. Виклад потрібно здійснювати своїми словами уникаючи незрозумілих термінів і складних мовних зворотів.

3. Викладати матеріал у кваліфікаційній роботі потрібно логічно, уникати використання невпорядкованого несистематизованого матеріалу, застарілих даних. Усі цифри й факти повинні бути вивірені та на них мають робитися посилання у текстовій частині. Таблиці і рисунки повинні мати назву та бути пронумерованими для зручності посилання на них. Вони повинні також посилатися на джерело, з яких цей матеріал взято.

4. Особливо багато погрішностей допускається магістрантами у процесі опрацювання іноземних джерел, оформленні списку використаних джерел і посилань на літературні джерела. При формуванні списку джерел потрібно керуватися правилами запису джерел.

5. Працюючи над науковими роботами зарубіжних авторів потрібно уникати вживання важкозрозумілих слів іноземного походження. По можливості їх слід замінити словами – детермінантами (тобто такими, що передають їхню сутність українською мовою).

6. Кваліфікаційна робота обов’язково має мати зміст, текстова частина повинна бути узгоджена з планом, а її оформлення відповідати всім згаданим вимогам.

7. Потрібно уникати граматичних і стилістичних помилок, «русизмів», неточного цитування першоджерел. Щодо останньої вимоги то цілком можливою є ситуація за якої порушується (втрачається) номер першоджерела. Щоб уникнути цього посилаючись на джерело радимо виписувати повну назву літературного джерела до тих пір доки не буде сформований остаточний варіант списку джерел. Можна також назву літературного джерела виписувати на окремих картках. Це полегшить роботу при формуванні списку джерел та його поповнення у подальшій роботі над новими джерелами.

Роботи виконані без дотримання встановлених вимог до захисту не допускаються.

РОЗДІЛ 6

РЕЦЕНЗУВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

На підготовлену кваліфікаційну роботу, підписану автором, науковий керівник дає письмовий відгук (Додаток Г), в якому відмічає актуальність роботи, теоретичний рівень і практичну значущість, глибину розробки, правильність і обґрунтування висновків, підготовленість студента до практичної діяльності. Характеризується кожен розділ роботи.

Роботи здаються заздалегідь з тим, щоб у наукового керівника було достатньо часу для написання відгуку.

Впродовж 2-3 днів науковий керівник повинен вчитати роботу та зробити висновок про її допуск чи недопуск до захисту. При цьому, у відгуку вказуються позитивні та негативні сторони роботи з детальним аналізом виявлених недоліків.

Автор знайомиться з відгуком і готується до захисту.

Кваліфікаційна робота з письмовим відгуком наукового керівника подається на кафедру. При відповідності поданої роботи всім вимогам методичних вказівок кафедри до виконання кваліфікаційної роботи, завідувач кафедри допускає магістранта до захисту, ставлячи відповідний запис на титульному аркуші роботи.

Якщо кваліфікаційної робота не відповідає вищевказаним вимогам, завідувач кафедри може не допустити магістранта до захисту наукової роботи. Рішення завідувача кафедри про недопущення кваліфікаційної роботи до захисту має бути затверджено на засіданні кафедри.

Магістерське дослідження, яке допущене до захисту, направляється на рецензію (Додаток Д). Рецензентами мають бути спеціалісти установ чи підприємств, які є фахівцями у сфері соціальної роботи.

Для магістрантів, які навчаються без відриву від виробництва, рецензентом кваліфікаційної роботи може бути фахівець підприємства (установи), де він працює. Рецензентами можуть бути викладачі інших закладів вищої освіти чи установ, якщо вони не працюють на кафедрі, де підготовлена кваліфікаційна робота

РОЗДІЛ 7

ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

7.1. Процедура захисту кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційної роботи відбувається в два етапи. Перший етап – попередній захист на кафедрі відповідно до сформованих комісій та списків магістрантів. Другий етап – відкритий захист перед екзаменаційною комісією.

Остаточний варіант оформленої кваліфікаційної роботи, підписаний автором, науковим керівником, рецензентом з відгуком наукового керівника, рецензією та протоколом аналізу подібності наукового керівника подається на кафедру за 10 днів до початку роботи екзаменаційної комісії (ЕК) із захисту кваліфікаційних робіт.

Допуск кваліфікаційної роботи до захисту завіряється підписом завідувача випускової кафедри і вона, разом з відгуком наукового керівника, рецензією, протоколом аналізу подібності, подається до екзаменаційної комісії для захисту.

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно виконали навчальний план у повному обсязі.

Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менш 2/3 складу комісії.

На захист кваліфікаційної роботи відводиться до 30 хвилин. Порядок захисту роботи передбачає:

- представлення здобувача вищої освіти та поданих ним документів;
- виступ здобувача вищої освіти до 8-10 хвилин, під час якого він використовує необхідні матеріали із застосуванням мультимедійних засобів, зміст та якість яких перевіряє науковий керівник; за цей час потрібно логічно, у стислій формі, впевнено та переконливо викласти основні результати дослідження та висновки;
- відповіді здобувача вищої освіти на запитання членів екзаменаційної комісії;
- виступ наукового керівника, представлення його відгуку;
- представлення рецензії на кваліфікаційну роботу головою ЕК;
- наукова дискусія з представлених положень кваліфікаційної роботи.

Уся процедура захисту кваліфікаційної роботи триває близько 30 хвилин. Як правило, вона будується в тій же послідовності, у якій виконана робота. Однак основну частину виступу повинні складати обґрунтовані висновки автора.

У процесі доповіді можуть використовуватися заздалегідь написані тези та ілюстративні матеріали (таблиці, схеми, графіки), які рекомендується демонструвати впродовж захисту кваліфікаційної роботи у вигляді презентації.

Варто зазначити, що використання презентації, яка містить основні положення кваліфікаційної роботи, таблиці, графіки, висновки, можливо

ілюстрації, підвищує оцінку отримувану здобувачем у процесі захисту кваліфікаційної роботи.

7.2. *Поняття академічної доброчесності та плагіату у кваліфікаційній роботі*

У процесі написання кваліфікаційних робіт необхідно обов'язково посилатися на авторів і літературу, з якої запозичено матеріали або окремі результати досліджень. Використання у роботі запозиченого матеріалу без посилання на автора не допускається. Це вважається плагіатом, тобто порушенням академічної доброчесності.

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Академічна доброчесність у процесі написання кваліфікаційної роботи означає, що здобувачі та їх наукові керівники керуються насамперед принципом чесності у роботі та навчанні.

Плагіат, тобто списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань, є неприйнятним у кваліфікаційній роботі здобувача.

Порушення етичних принципів у процесі написання кваліфікаційної роботи бувають трьох основних видів:

1. Копіювання чужої роботи (як без, так і з відома автора) та оприлюднення її під своїм іменем.
2. Подання поєднання власних та запозичених у інших авторів аргументів без належного цитування джерел (компіляція).
3. Перефразування чужої роботи без належно оформленого посилання на справжнього автора.

Загалом плагіат – це усвідомлене чи неусвідомлене недотримання загальноприйнятих правил цитування, тобто порушення вимог Цивільного кодексу України (глава 4 «Інтелектуальна власність») та Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах вміщено у листі Міністерства освіти і науки України №1/11-8681 від 15.08.2018 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v8681729-18#Text>

Кожна кваліфікаційна робота не пізніше ніж за 15 днів до захисту перевіряється на академічний плагіат відповідальною особою за дотримання академічної доброчесності наукової бібліотеки Університету програмою Strike Plagiarism. com. Відповідно до інтерпретації отриманих показників, перший показник коефіцієнт подібності 1 не повинен перевищувати показник 50%, а другий коефіцієнт подібності 2 – 20%. У разі виявлення перевищення зазначених показників кваліфікаційна робота повертається на доопрацювання здобувачу з подальшою повторною перевіркою на плагіат.

УВАГА! Кваліфікаційну роботу, у якій буде виявлено плагіат, за

рішенням кафедри до захисту не допускають.

Перевірити текст на оригінальність, тобто відсутність плагіату, можна за допомогою спеціальних програм або за допомогою сайтів, які надають такі послуги.

Найбільш популярними є такі ресурси:

Програми для перевірки тексту на оригінальність (безкоштовні):

- 1) UNICHEK (раніше UNPLAG)
- 2) StrikePlagiarism.com
- 3) <http://antiplagiat.su/>
- 4) Plagiarisma <http://plagiarisma.net/>
- 5) Edu-Birde <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>
- 6) <https://advego.com/antiplagiat/>

Слід пам'ятати, що такі програми і сервіси не є сертифікованими і пристосованими для перевірки текстів кваліфікаційних робіт з соціальної роботи. Тому результати такої перевірки мають бути піддані сумнівам, однак можуть орієнтувати автора кваліфікаційної роботи у рівневі оригінальності його тексту.

7.3. Підготовка виступу (доповіді) на захисті кваліфікаційної роботи

Виступ (доповідь) на захисті кваліфікаційної роботи є надзвичайно важливим завершальним етапом роботи, від якого значною мірою залежить її успіх. Тут здобувач має продемонструвати навички публічного виступу, публічної презентації результатів своєї праці та власного внеску до розв'язання проблеми дослідження, переконання присутніх у корисності та надійності положень, які винесені на захист.

Для успішної презентації доповідь необхідно підготувати заздалегідь. Передумовою для вдалої доповіді є ґрунтовно опрацьовані висновки роботи, належна структура доповіді та наявність ілюстративного матеріалу.

У доповіді головна увага повинна приділятися власним дослідженням: розробкам нових підходів і методів, отриманим результатам.

Успішна доповідь на захисті зумовлюється дотриманням певних правил, зокрема:

- упевнено й системно розповідати про свою роботу, користуючись текстом виступу за необхідністю, а не просто читати його, що передбачає належну підготовку до виступу та його репетицію;
- не використовувати під час виступу довгі складні фрази й словосполучення, а намагатися застосовувати стислі, лаконічні речення;
- не перевантажувати виступ цифрами і фактами;
- надавати чіткі та по суті справи відповіді на запитання та зауваження;
- чітко дотримуватися регламенту.

Під час захисту кваліфікаційної роботи рекомендується супроводжувати доповідь електронною презентацією (6 – 10 слайдів, виконаних за допомогою програмного продукту Microsoft PowerPoint).

Тривалість доповіді має бути розрахована на 8 – 10 хвилин.

Рекомендована структура доповіді та зміст її окремих елементів наведені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Рекомендована структура доповіді на захисті кваліфікаційної роботи

Структурний елемент доповіді	Зміст	Рекомендована тривалість, хвилин
Загальна характеристика роботи	Стисло: актуальність наряду дослідження, характеристика проблеми, об'єкт, предмет, мета роботи, стан і досвід розв'язання проблеми	1-2
Характеристик апроведеного дослідження	Опис власних досліджень і розробок: визначення обраних шляхів дослідження та розв'язання проблеми, аналітичні обґрунтування аргументів і фактів, огляд методик і локальних результатів кабінетних та польових досліджень, виконаних розрахунків, створених моделей чи схем. Увага концентрується на аргументації положень, що винесені на захист.	4-5
Отримані результати, висновки	Характеристика отриманих наукових та практичних результатів, пропозицій та рекомендацій, загальні висновки. Увага концентрується на власному внеску в розв'язання проблеми.	2-3

Рекомендована структура презентації кваліфікаційної роботи:

- назва роботи, кафедра, науковий керівник, виконавець (слайд 1);
- актуальність (слайд 2);
- мета роботи, предмет, об'єкт (слайд 3);
- зміст основних досліджень (завдання згідно з планом) (слайд 4);
- основні науково-практичні результати (підходи, моделі, пропозиції), де і для чого вони можуть бути використані (від одного до п'яти слайдів, починаючи з п'ятого).

Після доповіді присутні члени ЕК задають здобувачу запитання, на які він дає короткі, чітко аргументовані відповіді. Якщо можливі посилання на текст роботи, то їх потрібно обов'язково робити. Це надає відповідям переконливості й одночасно дозволяє підкреслити достовірність результатів проведеного дослідження.

На захисті бажана присутність наукового керівника. Після закінчення публічного захисту члени ЕК на закритому засіданні обговорюють результати захисту і більшістю голосів виносять рішення про оцінку роботи за національною шкалою, 5-бальною та за 100 бальною шкалою.

За результатами публічного захисту кваліфікаційної роботи на закритому засіданні екзаменаційної комісії більшістю голосів приймається

рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, рецензію, зміст доповіді, відповіді на запитання).

За умови, коли голоси членів ЕК розділилися порівну, вирішальним для прийняття остаточного рішення є голос голови ЕК. У разі незадовільної оцінки кваліфікаційної роботи не зараховується і диплом про закінчення ЗВО не видається. На відкритому засіданні в день захисту голова ЕК повідомляє рішення про оцінку робіт і про присудження кваліфікації випускникам, що успішно закінчили університет.

Оцінка кваліфікаційної роботи, виставлена ЕК, та рішення ЕК про присвоєння кваліфікації випускникові оформляються в індивідуальному навчальному плані студента секретарем ЕК і підтверджуються підписами голови і членів ЕК.

Кваліфікаційні роботи разом з протоколами аналізу подібності наукового керівника і завідувача кафедри передаються секретареві ЕК, після чого кваліфікаційні роботи здаються до архіву університету.

7.4. Критерії оцінювання магістерського дослідження

Якість виконання та успішність захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та кількістю балів за шкалою ECTS.

Захист кваліфікаційної роботи закінчується виставленням оцінок. При виставленні оцінки приймаються до уваги:

- зміст дослідження та оформлення роботи;
- доповідь та презентація;
- відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії та присутніх;
- відгук наукового керівника(Додаток Г).

Оцінка за кваліфікаційну роботу може бути знижена у таких випадках:

1. Оформлення:

1.1. Не відповідає вимогам до оформлення кваліфікаційних робіт, затверджених Вченою радою НУЧК імені Т.Г. Шевченка.

1.2. Наявність не виправлених друкарських помилок і пропущених рядків.

1.3. Відсутність назв таблиць, графіків, гістограм, діаграм.

1.4. Відсутність пояснень та умовних позначень до таблиць і графіків.

1.5. Відсутність авторської інтерпретації змісту таблиць і графіків.

1.6. Відсутність у роботі обов'язкових структурних елементів (наприклад, вступу або висновків).

1.7. Наявність помилок в оформленні бібліографії: список літератури виконаний не за державним стандартом ДСТУ ГОСТ 7.1:2015.

1.8. Пропуск в змісті окремих параграфів або навіть цілих розділів.

2. Недоліки змісту роботи:

2.1. Наявність фактичних помилок у викладі експериментальних результатів або теоретичних позицій з літературних джерел.

2.2. Відсутність посилань на літературні джерела, надруковані на кафедрі, де виконувалась робота, а також на літературні джерела, які

стосуються проблеми і опубліковані не менше 5 років тому

2.3. Використання великих фрагментів чужих текстів без зазначення їхнього джерела.

2.4. Відсутність аналізу вітчизняних праць, присвячених проблемі дослідження.

2.5. Відсутність аналізу зарубіжних праць, присвячених проблемі дослідження.

2.6. Теоретична частина незавершується висновками і формулюванням предмету власного експериментального дослідження.

2.7. Назва роботи не відповідає її реальному змісту.

2.8. Робота розпадається на дві різні частини: теоретичну і емпіричну, які погано співвідносяться одна з одною.

2.9. Має місце збіг формулювання проблеми, мети, завдань роботи.

3. Недоліки експериментальної частини роботи:

3.1. Магістрант використовує методики без посилання на джерело їх отримання або їхнього автора.

3.2. Робота не містить опису процедури проведення дослідження: за наведеним описом відтворити експеримент не є можливим.

3.3. У роботі відсутня інтерпретація одержаних результатів.

3.4. Висновки побудовані як констатація первинних даних. Немає зіставлення між собою даних, одержаних різними методами.

4. Етичні аспекти дипломного дослідження:

4.1. Магістрант використовує дані інших дослідників без посилання на їхні роботи, де ці результати опубліковані.

4.2. Магістрант не приділяє уваги дослідженням, які проводилися раніше на кафедрі, де виконувалася робота, і тісно пов'язані з темою кваліфікаційної роботи.

4.3. У кваліфікаційній роботі наявний академічний плагіат, тобто «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» (Закон України «Про освіту»).

Задля уникнення такого виду академічної недоброчесності радимо дотримуватися наступних рекомендацій:

- писати роботу самостійно, уникаючи «скачування» інформації із електронних мереж або замовлення її написання у відповідних агенціях чи окремих осіб, які найчастіше не мають необхідної кваліфікації;
- не використовувати у власному дослідженні навіть частину опублікованої праці без покликання на автора;
- позначати запозичений текст за допомогою цитат, зазначення імені та прізвища автора, покликання на відповідне джерело у списку літератури;
- здійснювати ретельну перевірку точності посилання (номера джерела та сторінки);
- не використовувати джерела, які не були опрацьовані особисто;
- не використовувати цитати невідомого походження;

- не створювати фіктивних посилань на документи або на неіснуючі документи та літературу.

5. Доповідь і захист:

5.1. Магістрант, доповідаючи, не коментує наочну інформацію.

5.2. Магістрант не дає аргументовані відповіді на запитання.

Оцінка, виставлена екзаменаційною комісією, є остаточною і опротестуванню не підлягає. У тих випадках, коли захист визнано незадовільним, комісія вирішує, чи може магістрант подати до захисту повторно ту ж роботу після доробки і усунення недоліків, або йому необхідно працювати над іншою темою.

Оцінка «відмінно» може бути виставлена лише у тому випадку, якщо на захисті здобувач показав вільне і глибоке володіння змістом кваліфікаційної роботи, використовував електронну презентацію, точно і повно відповів на всі задані запитання членів ЕК, вільно володіє науковою термінологією.

Оцінка «добре» виставляється, якщо на захисті здобувач показав, що він в основному володіє змістом кваліфікаційної роботи, під час доповіді використовувалася електронна презентація, при відповіді на запитання здобувачем були допущені незначні неточності, які він однак так і не зумів повністю виправити після того, як на них було звернено увагу з боку членів ЕК, в основному володіє науковою термінологією. Під час доповіді використовувався ілюстративний матеріал, в якому теж були деякі помилки та неточності.

Оцінка «задовільно» виставляється, якщо на захисті здобувач показав, що він в основному володіє змістом кваліфікаційної роботи, проте, доповідь була побудована нелогічно і містила помилки. Під час доповіді не використовувалася електронна презентація. Відповіді на запитання членів ЕК були нечітко сформульовані. Деякі наукові терміни студент використовував не за їх точним призначенням.

Оцінка «незадовільно» виставляється, якщо на захисті здобувач показав, що він не володіє частиною змісту кваліфікаційної роботи, його доповідь нелогічна і містить серйозні помилки, а ряд висновків неправильно обґрунтовуються чи взагалі є неправильними. Під час доповіді не використовувалася електронна презентація. Відповіді на запитання членів ЕК були нечіткими і поверховими. Знання наукових термінів незадовільне.

Таблиця 2.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу ECTS

Академічна	відмінно	добре		задовільно		не задовільно	
	100-90	89-83	82-75	74-68	67-60	59-35	34-0
Оцінка ECTS	A	B	C	D	E	F	Fx
Національна	відмінно	добре		задовільно		не задовільно	

Відмінно – А (90-100 балів):кваліфікаційна робота виконана вчасно, самостійно, тема дослідження розкрита у повній мірі. Правильно визначено

предмет, об'єкт дослідження. Зміст роботи продуманий, логічний, сприяє розкриттю заявленої теми. Мета та завдання чітко окреслені та реалізовані у дослідженні. Автор використовує сучасний методологічний інструментарій. Робота містить елементи наукової новизни та характеризується глибиною теоретичного опрацювання літературних джерел. Зміст розділів та підрозділів відповідає їх назвам, структура роботи чітка, її частини пропорційні за розміром, послідовно розміщені. Висновки логічні та ґрунтовні. Робота оформлена без порушення вимог, з дотриманням граматичних, пунктуаційних та стилістичних норм українського правопису. Відгук наукового керівника та рецензія позитивні. Доповідь під час захисту аргументована, логічна і повна. Відповіді на питання членів ЕК правильні, стислі, але й вичерпні.

Добре – В (83-89 балів): кваліфікаційна робота виконана вчасно, тема дослідження розкрита, мета і завдання виконані, теоретичні узагальнення та висновки правильні. Проте є несуттєві недоліки у логіці дослідження та оформленні тексту. Застосування сучасного аналітичного інструментарію дещо неповне. Відгук наукового керівника та рецензія позитивні, але містять окремі зауваження до роботи. Доповідь логічна і аргументована, але не зовсім повна. Відповіді на питання членів ЕК правильні.

Добре – С (75-82 балів): кваліфікаційної робота виконана вчасно, тема розкрита, теоретичні узагальнення та висновки в основному правильні. Мета і завдання дослідження реалізовані. Застосування сучасного аналітичного інструментарію неповне. Аналіз соціальних та соціально-педагогічних явищ не завжди самостійний, обґрунтування висновків неглибокі. Робота оформлена з порушенням деяких вимог. Відгук наукового керівника загалом позитивний, але містить конкретні зауваження до роботи. Рецензія позитивна. Доповідь логічна, але не зовсім аргументована. Відповіді на питання правильні, але невичерпні.

Задовільно – D (68-74 балів): кваліфікаційна робота виконана вчасно, проте з порушенням термінів виконання окремих етапів роботи. Тема роботи розкрита, але у змісті є суттєві недоліки. Мета і завдання дослідження реалізовані не в повній мірі. Відсутній самостійний аналіз соціальних та соціально-педагогічних явищ. Висновки обґрунтовано непереконливо, авторські узагальнення неаргументовані, поверхові. У відгуку наукового керівника вказано на суттєві зауваження щодо логічності та послідовності дослідження. Загалом дослідження має описовий характер. Робота оформлена із порушенням вимог. Доповідь не розкриває усієї суті проведеного дослідження, його результатів. Відповіді на питання членів ЕК мають загальний характер, є неповними.

Задовільно – Е (60-67 балів): кваліфікаційна робота подана до захисту вчасно, проте із порушенням термінів виконання усіх етапів роботи. Тема роботи розкрита частково, у змісті є недоліки. Мета і завдання дослідження реалізовані не в повній мірі. Відсутній аналіз соціальних та соціально-педагогічних явищ. Висновки непереконливі, авторські узагальнення відсутні. У відгуку наукового керівника вказано на недоліки щодо логічності та послідовності дослідження. Рецензія містить вказівки на недоліки у роботі.

Дослідження має описовий характер. Робота оформлена із суттєвими порушеннями вимог. Доповідь не розкриває суті проведеного дослідження, його результатів. Відповіді на питання членів ЕК мають загальний характер, є неповними.

Незадовільно – FX (35-59 балів): кваліфікаційна робота подана до захисту невчасно. Відсутня логіка у побудові структури дослідження. Мета і завдання нереалізовані. Назви окремих розділів не відповідають їх змісту. Текст роботи має компіляційний характер. Зовсім відсутні самостійні судження. Висновки не співвідносяться зі змістом розділів та із завданнями. Робота оформлена із суттєвими недоліками, недбало, її обсяг становить лише половину від зазначеного у вимогах. Відгук наукового керівника та рецензія негативні. Доповідь взагалі не відображає зміст виконаної роботи, відповіді на питання членів ЕК неправильні.

Робота до захисту не допускається – **незадовільно F (0-34 балів):** кваліфікаційну роботу було подано безпосередньо перед захистом, причому відгук наукового керівника негативний. Рецензія негативна або відсутня. Робота також до захисту не допускається, якщо тема виконаного дослідження не затверджена на засіданні Вченої ради інституту, а також якщо обсяг роботи становить третю частину від необхідного. Якщо на останньому етапі виконання кваліфікаційної роботи або під час захисту буде виявлено, що текст дослідження є плагіатом, то таку роботу за рішенням Вченої ради інституту чи кафедри до захисту не допускають або за рішенням членів ЕК знімають із захисту, навіть якщо попередньо отриманий відгук наукового керівника є позитивним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх С. Основи наукових досліджень: підручник. Харків: УПА, 2006. 277 с.
2. Білоусова Т. Основи наукових досліджень : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Кам'янець-Подільський, 2004. 120 с.
3. Завгородня Т. К. Прокопів Л.М., Стражнікова І.В. Методологія та технологія педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2014. 76 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2298.pdf>.
4. Ковальчук В., Л. Моїсєєв Л. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2005. 238 с.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>.
6. Методичні рекомендації щодо підготовки, оформлення та захисту магістерської роботи зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» / уклад.: С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, І. А. Чикаренко та ін. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018. 48 с. URL: http://dridu.dp.ua/stady/doc/mr_bak_roboty_PUA.pdf.
7. Олексюк Н.С., Калаур С.М. Методичні рекомендації до написання та захисту магістерської роботи для магістрантів спеціальності «Соціальна педагогіка». Тернопіль: ТИПУ, 2006. 33 с.
8. Положення про Національний репозитарій академічних текстів. Постанова Кабінету Міністрів України № 541 від 19 липня 2017 р. *Робота бібліотек науково-дослідних установ НАН України в році*. 2018. Вип. 23. С. 44-48 .URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rbndu_2018_23_10.
9. Положення про випускню кваліфікаційну роботу (проект) в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка URL: https://drive.google.com/file/d/1q1_OT80QhMxZrXgctfFh-DPBMNR5aTg2/view.
10. Положення про екзаменаційну комісію Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. URL: https://drive.google.com/file/d/1iGmPHf0IRFQ_B_qCUpxxADfJ7d2q06Y9/view
11. Положення про академічну доброчесність в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. URL: https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGyYNpm5LPs/view
12. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII : зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
13. П'ятницька-Позднякова І. Основи наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 115 с.
14. Яремчук В. Основи науково-дослідної роботи студентів: навчальний посібник для студентів факультетів гуманітарного профілю. Острог: Національний університет «Острозька академія», 2012. 156 с. URL: http://eprints.oa.edu.ua/3008/1/posibnyk_Yaremchuk_web.pdf.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи здобувача

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Навчально-науковий інститут психології та соціальної роботи

Кафедра соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук

Кваліфікаційна робота

Освітнього ступеня «магістр»

на тему

**«Особливості соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які
виховують дітей із синдромом дефіциту уваги та гіперактивністю»**

Виконав:

здобувач вищої освіти, 62 групи

спеціальності 231 Соціальна робота

Друзенок Олександр Михайлович

Науковий керівник:

кандидат пед. наук, доцент

Могильний Ф.В.

Чернігів – 2024

Роботу подано до розгляду « _____ » _____ 2024 року.

Здобувач (ка) _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота розглянута на засіданні кафедри

(назва кафедри)

протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ року.

Здобувач (ка) допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток Б
Зразок оформлення змісту роботи

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ	
ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ В ЗАКЛАДАХ	
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	7
1.1. Аналіз феномену булінгу в науковій літер.....	7
1.2. Причини виникнення булінгу у підлітковому середовищі.....	21
1.3. Сутність соціально-педагогічної профілактики булінгу серед	
підлітків.....	33
РОЗДІЛ 2	
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ	
ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ В ЗАКЛАДАХ	
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	46
2.1. Аналіз зарубіжного досвіду профілактики булінгу в шкільному	
середовищі	46
2.1. Емпіричне дослідження ставлення підлітків до явища	
булінгу.....	62
2.3. Програма протидії булінгу у підлітковому середовищі в закладах	
загальної середньої освіти.....	69
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТКИ.....	93

Додаток В
ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ СПИСКУ
ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право: конспект лекцій. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільно козацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.): монографія. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О.М. Політична етика: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 102 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади: монографія. Харків: Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю.В. Банківські операції: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т.І., Кожуховська Л.П. Філософія науки й управління освітою: навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О.С., Кисильова І.Ю. Фінанси: конспект лекцій. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 102 с.
Три автори	1. Аніловська Г.Я., Марушко Н.С., Стоколоса Т.М. Інформаційні системи і технології у фінансах: навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В.В., Макаренков О.Л., Сантос М.М. Судові та правоохоронні органи України: підручник. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М.А., Фоменко К.І., Кузнецов О.І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності: монографія. Харків: ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В.П., Богоявленська Ю.П., Тищенко С.В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2015. 476 с.

Чотири і більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: станом на 10 жовт. 2016 р. / К.І. Беліков та ін; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ: ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д.Т, Чкан А.С., Олійник О.М., Маркова С.В. Менеджмент: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення: навч. посіб. / С.М. Гребенюкта ін. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці: підручник / О.І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ: ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І.Г. Варіаційне числення та методи оптимізації: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и) /упорядник и	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання: монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія: навч. посіб. / за ред. М.П. Бутко. Київ: ЦУЛ, 2016. 232 с. 2. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / упоряд. І.І. Дахно. Київ: ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. Криміналістика: конспект лекцій / за заг. ред. В.І. Галана; уклад. Ж.В. Удовенко. Київ: ЦУЛ, 2016. 320с. 2. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні: монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2017. 172 с. 3. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса: ОНУ, 2015. 306с. 4. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем: монографія / за ред. О.Г. Данильяна. Харків: Право, 2016. 488 с. 5. Країни пострадянського простору: виклики модернізації: зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ: Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 6. Антологія української літературно-критичної думки першої половини XX століття / упоряд. В. Агеєва. Київ: Смолоскип, 2016. 904 с. 7. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 216 с.

Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М.Дзюба та ін. Київ: САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П.Д. Сочинения: в 2 т. / ред. изд.: Н.Г. Мозговая, А.Г. Волков; авт. вступ. ст. А.В. Синицына. Киев; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова; МГПУ им.Б. Хмельницького, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 4. Кучерявенко Н. П. Курс кримінального права: в 4 т. Харьков: Право, 2007. Т. 4: Особлива частина. 536 с.
Автореферати дисертацій	1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл: дис. ... канд. фіз.-мат. наук: 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.

Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України: офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України: Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18. 5. Деякі питання стипендіального забезпечення: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки: Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.
Архівні документи	1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г.Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В.А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. Об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф.1. Оп. 1. Спр. 78. Арк.1–7.
Патенти	1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).

Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.
Каталоги	1. Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Г. Короленка; уклад.: Л.І. Романова, О.В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності: бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н.М. Чала; Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш: біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні: бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М.Б. Зушман. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).
Частина видання: книги	1. Баймуратов М.А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М.А. Баймуратов. <i>М.Баймуратов: право як буття вченого</i>: зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М.О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю.О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Коломоець Т.О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i>: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197. 3. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i>: монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.

Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932- 1933 років: втрати української нації: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 33–136.</i> 2. Анциперова І.І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</i> 3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе: материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010г.). Киев, 2011. С. 145–150.</i> 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</i> 5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук: матеріали III регіон.наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</i>
Частина видання: довідкового видання	1. Кучеренко І.М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю.С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</i> 2. Пирожкова Ю.В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України: словник термінів / за ред.: Т.О. Коломoeць, В.К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</i> 3. Сірий М.І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</i>
Частина видання: продовжува ного видання	1. Коломoeць Т.О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</i> 2. Левчук С.А., Хмельницький А.А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-</i>

	математичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Тарасов О.В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Кулініч О.О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт.(№ 42). С. 14–15. 5. Bletskan D. I., Glukhov K.E., Frolova V.V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: abinitio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	1. Влада очима історії: фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А.А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsei.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я.С., Маліцький Б.А., Бублик С.Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.

Додаток Г

Орієнтовна схема відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи

Відгук на магістерську роботу готується науковим керівником за наступною схемою:

- відповідність роботи темі та встановленим вимогам;
- правильність використання понять і термінологічного апарату;
- ефективність використання рекомендованої літератури;
- аналіз зарубіжного досвіду;
- використання матеріалів, отриманих під час практичної діяльності;
- вміння робити висновки та обґрунтовувати пропозиції;
- ставлення магістранта до процесу написання магістерської роботи (характеристика ділових якостей слухача, виявлених під час роботи);
- Висновки.

Додаток Д

Орієнтовна схема рецензії на кваліфікаційну роботу

Кожна завершена кваліфікаційна робота направляється відповідною кафедрою на зовнішню рецензію. До рецензування залучаються керівники органів, які направили магістрантів на навчання, представники вищих за організаційно-правовим статусом органів, або провідні науковці в цій галузі.

У рецензії потрібно проаналізувати й оцінити (не більше 2 сторінок):

- актуальність теми;
- вміння визначити основні питання і викласти матеріал в логічній послідовності і взаємозв'язку;
- позитивні сторони та недоліки при висвітленні теми (глибина розкриття, повнота вивчення літературних джерел, навички оволодіння методикою дослідження проблеми тощо);
- новизну і практичне значення висновків і пропозицій;
- самостійність, творчий підхід здобувача до осмислення теоретичного і фактичного матеріалу;
- вміння користуватися працями класиків вітчизняної та світової науки, нормативно-правовими актами, бібліографічним апаратом для ілюстрації своїх думок, положень;
- оформлення магістерської роботи;
- висновок.

Посада, прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання рецензента.

" ____ " _____ 20 ____ р.

М.П.

(або засвідчення в установленому порядку підписи)

(підпис)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	3
РОЗДІЛ 1	
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
РОЗДІЛ 2	
ПОРЯДОК РОБОТИ НАД МАГІСТЕРСЬКИМ ДОСЛІДЕННЯМ.....	8
1.1. Вибір теми.....	8
2.2. Збір матеріалу та його опрацювання.....	11
2.3. Зміст (план) роботи.....	11
РОЗДІЛ 3	
ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	13
3.1. Підготовка тексту магістерського дослідження.....	13
3.2. Структура магістерського дослідження.....	15
РОЗДІЛ 4	
ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	20
4.1. Загальні принципи оформлення.....	20
4.2. Оформлення таблиць та ілюстрацій.....	21
4.3. Посилання на використані джерела.....	22
4.4. Правила цитування	23
4.5. Формування списку використаних джерел.....	24
4.6. Оформлення додатків.....	25
4.7. Електронний варіант роботи.....	25
РОЗДІЛ 5	
ТИПОВІ ПОМИЛКИ ТА НЕДОЛІКИ ПРИ НАПИСАННІ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ.....	26
РОЗДІЛ 6.	
РЕЦЕНЗУВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	27
РОЗДІЛ 7	
ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	28
7.1. Процедура захист кваліфікаційної роботи	28
7.2.. Поняття академічної доброчесності та плагіату у кваліфікаційній роботі	29
7.3 Підготовка виступу (доповіді) на захисті кваліфікаційної роботи.....	30
7.4 Критерії оцінювання магістерського дослідження.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	37
ДОДАТКИ.....	38